

Việc làm

KHỞI ĐẦU

7

Đây là Cuốn 7 của Bộ sách Khởi đầu.

Khởi đầu là chỉ dẫn dành cho những người ra tù.

Các cuốn sách

- 1 Tuần lễ đầu
- 2 Nhà ở
- 3 Giấy chứng minh
- 4 Rượu và các loại ma túy khác
- 5 Centrelink
- 6 Các Cơ quan Cải huấn Cộng đồng & Tạm tha (Parole)
- 7 Việc làm
- 8 Trở về với gia đình
- 9 Quá trình chuyển tiếp của phụ nữ
- 10 Người bản xứ

Các tờ thông tin

- a Các vấn đề về tiền bạc
- b Cứu trợ khẩn cấp
- c Tìm sự hỗ trợ
- d Các quyền và trợ giúp pháp lý
- e Sức khỏe

Nội dung

Kiểm được một việc làm: Việc làm sau khi ra tù	2
Các lợi ích của làm việc	3
Những kỳ vọng	4
Tôi có thể làm gì trước khi ra ngoài?	5
Tôi cần gì để kiếm được một việc làm?	5
Tôi có thể kiếm việc như thế nào?	6
Các Đơn xin việc chính thức	7
Các Bản Lý lịch (CVs)	11
Các Bức thư Mở đầu	13
Các Đơn Xin việc	14
Các Cuộc phỏng vấn Xin việc	15
Các loại Việc làm	17
Làm việc & Centrelink	21
Nói về Tiền án của Quý vị	23

Kiểm được một việc làm: Việc làm sau khi ra tù

Kiểm được một việc làm sau khi ra tù là một nhiệm vụ khó đối với hầu hết mọi người. Nếu quý vị đã từng có một việc làm trước khi vào tù có thể quý vị sẽ không thể trở lại với việc làm đó. Tiền án của quý vị có thể có nghĩa là quý vị sẽ không thể tiếp tục làm việc trong ngành đó.

Đôi khi kiếm việc có thể dễ dàng. Đôi khi chỉ là do hỏi đúng người vào đúng lúc. Gia đình và bạn bè quý vị có thể giúp đỡ. Một người chủ cũ có thể có một chỗ trống.

Bình thường kiếm việc sẽ mất thời gian và phải kiên trì. Quý vị có thể bị từ chối trong quá trình kiếm việc nhưng điều quan trọng là phải tiếp tục cố gắng.

Nếu quý vị có được một việc làm thì sẽ dễ dàng hơn để kiếm một căn nhà, gặp gỡ những người mới và ổn định lại với cuộc sống. Do vậy kiếm được một việc làm đáng giá để cố gắng và những cựu tù nhân thực sự có thể kiếm được việc làm.

Mọi người đều có thể nâng cao cơ hội kiếm được việc làm cho mình. Tìm càng nhiều lời khuyên càng tốt, hãy chuẩn bị trước và luyện tập.

Các lợi ích của làm việc

Cũng như tiền, làm việc còn có các lợi ích khác:

- Luôn luôn bận rộn – các thói quen và sự đều đặn có thể giúp quý vị giữ ổn định và có thể làm giảm sự lo âu hay trầm cảm
- Tạo ý nghĩa cho cuộc sống của quý vị
- Cho quý vị đề tài để trò chuyện
- Cho phép quý vị tập trung vào hiện tại thay vì quá khứ
- Gặp gỡ những người mới
- Học các kỹ năng mới
- Có thể chăm lo cho gia đình của quý vị

Những kỳ vọng

Đặt bàn chân của quý vị vào ngưỡng cửa là phần khó nhất của kiếm việc. Đừng căng thẳng nếu việc làm đầu tiên quý vị kiếm không phải là việc làm lý tưởng của quý vị. Hãy coi nó như một bước đệm.

Sau thời gian không làm việc có thể quý vị cần chứng minh bản thân mình với những người chủ - thậm chí nếu quý vị có các kỹ năng và bằng cấp thích hợp.

Khởi đầu với công việc thời vụ hay bán thời gian có thể là một lựa chọn hay. Những loại việc làm này có thể dễ kiếm hơn và có thể phù hợp hơn với các điều kiện Tạm tha.

Hầu hết những người chủ thuê những người đang có việc làm, do vậy việc làm tiếp theo sẽ dễ kiếm được hơn việc làm đầu tiên.

Nếu quý vị có việc làm hơn 20 giờ được trả lương mỗi tuần thì quý vị sẽ không phải làm công việc cộng đồng. Quý vị sẽ phải chứng minh điều này bằng giấy tờ.

Tôi có thể làm gì trước khi ra ngoài?

Bất cứ khóa học hay đào tạo nào mà quý vị đã tham gia trong tù đều có thể có ích. Quý vị có thể chứng minh những khóa học nào quý vị đã hoàn tất. Các Giấy chứng nhận này sẽ do trường TAFE hay Đại học Tổng hợp cấp và chúng sẽ không đề cập gì về nhà tù là nơi quý vị đã học.

Hãy xin Trung tâm Giáo dục tất cả các Giấy chứng nhận và Báo cáo Thành tựu trước khi quý vị ra tù. Sau này quý vị có thể xin bản sao nhưng sẽ không dễ dàng.

Công việc trong nhà tù là một hình thức kinh nghiệm làm việc nhưng quý vị có thể không muốn ghi nó trong bản lý lịch. Nhưng quý vị có thể nói về các kỹ năng mà mình đã thu lượm được.

Hãy nghĩ về những gì quý vị đã làm và các kỹ năng quý vị đã học được qua công việc trong nhà tù. Những điều này có thể được liệt kê ra trong đơn xin việc.

Một vài nhà tù có tổ chức các khóa học giúp quý vị viết các bản lý lịch và thư mở đầu. Hãy hỏi nhà tù hay nhân viên giáo dục xem có khóa học viết lý lịch nào quý vị có thể học không.

Tôi cần gì để kiếm được một việc làm?

Quý vị sẽ cần những thứ sau để xin việc:

- Một bản lý lịch (resume hay curriculum vitae - CV)
- 2 người chứng nhận mà người chủ có thể liên lạc
- Các bản sao của bất cứ giấy chứng nhận nào
- Các bản sao của bất cứ văn bằng nào
- Giấy chứng minh (hãy xem cuốn Giấy chứng minh)

Quý vị cũng có thể cần tham dự một buổi phỏng vấn.

Tôi có thể kiếm việc như thế nào?

Có nhiều cách để kiếm việc:

- Các mạng lưới (những người quý vị biết)
- Đơn xin chính thức
- Các Thông báo Nhận người
- Gọi điện hỏi thử
- Làm thực tập sinh
- Làm để có kinh nghiệm và tình nguyện

Đừng loại bỏ bất cứ lựa chọn nào – quý vị sẽ không biết được cách nào sẽ giúp được mình.

Các Mạng lưới

Mọi người thường kiếm việc thông qua những người họ biết. Đây được gọi là ‘tạo mạng lưới’.

Hãy hỏi những người quý vị biết hoặc những người quý vị từng làm cùng về các việc làm. Họ có thể có việc gì đó hay biết ai có việc.

Mọi người thường hay cho người khác việc làm hay giúp đỡ nếu họ biết người đó.

Các Đơn xin việc chính thức

Nhiều việc làm được quảng cáo trên báo hay trên internet. Có hàng ngàn việc làm được quảng cáo từ các tài xế đi giao pizza cho tới Giám đốc Điều hành của các tập đoàn lớn. Thậm chí các việc làm tình nguyện cũng được quảng cáo.

Những người chủ khác nhau sẽ muốn có những thông tin khác nhau khi quý vị xin việc. Cách duy nhất để biết họ muốn gì là hỏi họ. Nếu quý vị nghĩ mình có thể làm công việc đó, hãy gọi cho họ để biết thêm chi tiết.

Quý vị có thể hỏi các câu hỏi như:

- Tôi đang quan tâm tới việc làm mà ông/bà đã quảng cáo, ông/bà có thể cho tôi biết thêm chút ít về nó không?
- Tôi có thể xin việc bằng cách nào?
- Ông/bà đang kiếm người có loại kinh nghiệm hay bằng cấp gì?
- Ông/bà đang kiếm người có những kỹ năng gì?

Việc này sẽ giúp quý vị chuẩn bị đơn xin việc của mình. Nó cũng sẽ giúp quý vị quyết định nếu đây là việc làm thích hợp cho mình.

Internet

Hầu hết các việc làm đều được quảng cáo trên internet. Các trang mạng việc làm lớn nhất là:

www.jobsearch.gov.au

www.seek.com.au

www.mycareer.com.au

www.careerone.com.au

Các trang mạng này cũng có những lời khuyên về việc viết các bản lý lịch và kiếm việc.

Có các trang mạng chuyên biệt khác. Để tìm được chúng trên internet, hãy thực hiện lệnh tìm kiếm cho ngành nghề và địa điểm, thí dụ “construction jobs Victoria.” (“các việc làm xây dựng tại Victoria”).

Báo

Các báo Thứ bảy thường có danh sách quảng cáo lớn nhất và sẽ chia các việc làm theo từng loại.

Tất cả các quảng cáo liệt kê trên báo cũng sẽ có trên internet.

Các Thông báo Nhận người

Một số việc làm được quảng cáo trên cửa các shop. Điều này khá phổ biến trong ngành bán lẻ và nhà hàng khách sạn. Nếu quý vị thấy cái gì mà mình quan tâm tới, hãy vô trong và hỏi. Quý vị có thể quay lại với thêm thông tin hay gửi bản lý lịch của mình tới sau khi nói chuyện với họ.

Quý vị cũng có thể muốn mang theo một bản lý lịch của mình trong trường hợp nhìn thấy một quảng cáo việc làm. Khi quý vị hỏi những người chủ về các việc làm, việc mặc quần áo sạch sẽ cũng sẽ có ích.

Gọi điện Hỏi thử

Một số người kiếm việc chỉ bằng cách hỏi. Mọi người thay đổi việc làm rất nhiều và cần được thay thế nhanh chóng. Hãy hỏi đúng người đúng lúc và quý vị có thể kiếm được việc gì đó.

Nếu quý vị thử cách này, hãy chuẩn bị việc sẽ bị từ chối rất nhiều. Đừng dựa vào cách này nhưng quý vị cũng có thể may mắn.

Làm để có kinh nghiệm và Tình nguyện

Đôi khi khó kiếm việc khi không có kinh nghiệm. Một việc làm tình nguyện hay làm để có kinh nghiệm có thể giúp quý vị đặt chân vào ngưỡng cửa.

Nó sẽ cho quý vị kinh nghiệm, một thư giới thiệu và một cơ hội để biết nhiều người hơn trong ngành của mình.

Công việc tình nguyện cũng có thể đáp ứng các nghĩa vụ với Centrelink.

Các Đơn xin Việc Chính thức

Để chính thức xin một việc làm, quý vị thường cần gửi một bản lý lịch và một bức thư mở đầu.

Đôi khi các công ty có mẫu đơn xin việc của riêng họ mà họ muốn mọi người điền vào. Quý vị có thể lấy các mẫu đơn này và nhờ người giúp điền đơn nếu cần.

Quý vị cũng có thể được gọi điện mời tới phỏng vấn trước khi được mời nhận việc.

Tại mọi giai đoạn, hãy cố gắng nói sao càng lịch sự, càng thạo việc và đáng tin cậy càng tốt. Nói dối về các bằng cấp hay kinh nghiệm có thể có hại. Nhiều người chủ sẽ đòi xem bằng chứng.

Các Bản Lý lịch (CVs)

Một bản lý lịch là một tài liệu mô tả các kỹ năng, kinh nghiệm, đào tạo và kinh nghiệm làm việc của quý vị. Nó rất quan trọng và thường là thứ đầu tiên mà những người chủ nhìn vào.

Có nhiều cách để viết một bản lý lịch. Hãy lấy các mẫu của những người khác và bắt chước cách viết.

Các trang mạng việc làm có những lời khuyên và mẫu viết lý lịch. Còn có các mẫu lý lịch trong các chương trình máy vi tính.

Tất cả các bản lý lịch nên có những thông tin cơ bản như: tên, địa chỉ, số điện thoại và địa chỉ email của quý vị. Hãy đảm bảo các chi tiết luôn cập nhật. Nếu những người chủ không thể liên lạc với quý vị dễ dàng thì họ có thể bỏ cuộc.

Những Lợi điểm Quan trọng hay Tóm tắt Kỹ năng: một danh sách gồm tất cả các kỹ năng của quý vị có thể có ích cho việc làm đang xin. Quý vị có thể cần thay đổi danh sách này cho các việc làm khác nhau.

Quá trình làm việc: một danh sách các việc làm quý vị đã từng làm, bao gồm năm nào, người chủ và những nhiệm vụ chính của quý vị.

Địa chỉ email của quý vị nên dựa trên tên thật của quý vị để nghe cho chuyên nghiệp. Quý vị có thể cần tới một địa chỉ email mới dùng cho những đơn xin việc.

Các kỹ năng của tôi là gì?

Hãy nghĩ tới các kỹ năng mà quý vị sẽ cần tới cho công việc đang xin. Không chỉ viết ra những kỹ năng mà người chủ đang đòi hỏi. Hãy bao gồm tất cả các kỹ năng có thể có ích nhưng đừng viết dài quá.

Có những kỹ năng mà tất cả các người chủ đều muốn. Nó được biết tới là các kỹ năng có thể chuyển chuyên hay có thể thuê làm. Các kỹ năng có thể chuyển chuyên gồm có:

Các kỹ năng giao tiếp – Quý vị có thể nói một cách rõ ràng không? Quý vị có thể nghe hiểu những gì mọi người nói không? Quý vị có thể làm theo những hướng dẫn hay chỉ dẫn không?

Các kỹ năng làm việc theo nhóm – Quý vị có biết cách làm việc một mình và làm việc theo nhóm không? Quý vị đã từng làm việc với những người khác nhau ở các lứa tuổi, giới tính hay nền văn hóa khác nhau chưa?

Giải quyết vấn đề – Quý vị có giỏi về giải quyết các vấn đề không? Quý vị có thể giữ bình tĩnh và nghĩ qua tất cả các lựa chọn không?

Sáng kiến – Quý vị có thể làm việc mà không có chỉ dẫn không? Quý vị có giỏi về đưa ra các quyết định không?

Hoạch định và tổ chức – Quý vị có thể hoạch định trước và theo đúng kế hoạch không?

Học tập – Quý vị có sẵn lòng học các kỹ năng mới và cởi mở với những ý kiến mới không?

Quý vị có thể đã không học các kỹ năng này tại nơi làm việc. Chúng có thể là các kỹ năng thu nhận được qua cuộc sống gia đình, làm tình nguyện hay các sở thích riêng.

Đối với mỗi kỹ năng quý vị viết trong bản lý lịch của mình, hãy cố nghĩ ra một thí dụ khi mà quý vị đã sử dụng kỹ năng đó. Trong một cuộc phỏng vấn, họ có thể yêu cầu quý vị giải thích bất cứ kỹ năng nào mà quý vị đã liệt kê.

Các Bức thư Mở đầu (Cover Letters)

Khi xin việc quý vị có thể cần bao gồm một lá thư mở đầu.

Một bức thư mở đầu là một cơ hội để nói lý do tại sao quý vị muốn việc làm này và tại sao quý vị sẽ làm tốt trong việc đó.

Hãy giữ cho bức thư mở đầu ngắn gọn và đi thẳng vào đề. Hãy nhớ cảm ơn người chủ tiềm năng vì đã dành thời gian đọc đơn xin việc của quý vị.

Các Đơn Xin việc

Một số nơi làm việc có các mẫu đơn của riêng họ. Đây có thể là thứ duy nhất mà người chủ muốn hoặc họ cũng có thể muốn một bản lý lịch và một bức thư mở đầu.

Một vài mẫu đơn xin việc có thể hỏi nếu quý vị có tiền án không.

Trong trường hợp này các lựa chọn tốt nhất là:

- Trả lời câu hỏi một cách thật thà và bao gồm một trang nói về chi tiết vi phạm của mình, các hoàn cảnh dẫn tới vi phạm và những thành tích quý vị đã đạt được kể từ đó. Hãy đánh dấu trang này là ‘private and confidential’ (riêng tư và bảo mật)
- Để trống câu hỏi và viết là “sẽ thảo luận tại cuộc phỏng vấn”
- Để trống câu hỏi và chuẩn bị cho việc được hỏi về nó nếu quý vị được phỏng vấn

Nói dối về tiền án có thể có hại. Nhiều người chủ sẽ yêu cầu kiểm tra tiền án trước hoặc sau khi quý vị bắt đầu làm việc.

Những người chủ cũng có thể tìm kiếm trên mạng thông tin về quý vị. Nếu họ khám phá ra là quý vị đã nói dối về tiền án của mình, họ sẽ không thể cho quý vị việc làm đó. Nếu họ khám phá ra sau khi đã cho quý vị việc làm, họ có thể sa thải quý vị.

Các Cuộc phỏng vấn Xin việc

Nếu quý vị muốn tạo một ấn tượng tốt tại một cuộc phỏng vấn xin việc, quý vị nên chuẩn bị trước.

Hãy tìm hiểu càng nhiều thông tin về việc làm và doanh nghiệp đang xin càng tốt.

Hãy chuẩn bị cho các câu hỏi quý vị có thể được hỏi tại cuộc phỏng vấn, hãy nghĩ về các kỹ năng được liệt kê trong bản lý lịch của mình và các thí dụ quý vị đã sử dụng chúng trước đây như thế nào.

Hãy mặc quần áo phù hợp – nếu không chắc, tốt hơn hãy mặc diện hơn là mặc xoàng xĩnh.

Hãy đảm bảo quý vị tới sớm – quý vị sẽ không tạo được một ấn tượng tốt bằng việc tới trễ.

Hãy luyện tập trước một 'cuộc phỏng vấn giả' với ai đó.

Nhiều người phỏng vấn sẽ hỏi các câu hỏi tiêu chuẩn như:

- Hãy nói cho tôi về bản thân ông/bà?
- Tại sao ông/bà muốn làm việc trong lĩnh vực này?
- Tại sao ông/bà sẽ làm tốt công việc này?
- Thành tích tốt nhất của ông/bà là gì?
- Ông/bà có thể cho chúng tôi một thí dụ cách ông/bà sẽ xử lý một tình huống căng thẳng không?
- Ông/bà thích làm việc theo nhóm hay làm việc một mình?
- Những lợi điểm của ông/bà là gì?
- Những yếu điểm của ông/bà là gì?

Các thí dụ về lợi điểm là: là nhân viên chăm chỉ, hòa thuận với những đồng nghiệp, đúng giờ hay chịu khó lắng nghe.

Nếu được hỏi về các yếu điểm, hãy chuẩn bị trước một điều gì đó. Hãy nghĩ tới một điều mà nghe có

vẻ nhỏ và dễ khắc phục. Quý vị cũng có thể chọn một yếu điểm mà họ đã nhận thấy khi đọc bản lý lịch của quý vị. Hãy kết thúc câu trả lời bằng cách đưa yếu điểm trở lại hướng tích cực.

Thí dụ quý vị có thể nói: “Tôi hơi nhút nhát. Tôi phải mất thời gian để làm quen với mọi người nhưng khi quen rồi thì tôi rất hòa thuận với họ.” Một thí dụ khác có thể là “Tôi không có nhiều kinh nghiệm trong lĩnh vực này nhưng tôi học rất nhanh.”

Nếu quý vị đã nghĩ ra cách đáp lại cho những câu hỏi này thì quý vị đã vượt qua nửa quãng đường rồi. Nếu họ hỏi quý vị điều gì đó mà quý vị chưa nghĩ tới thì suy nghĩ một giây phút cũng không sao.

Nhớ hỏi những câu hỏi tại cuộc phỏng vấn. Điều này cho thấy quý vị có quan tâm và đã suy nghĩ về việc làm đó. Hãy làm một danh sách các câu hỏi trước khi vào một cuộc phỏng vấn. Nhưng đừng cắt ngang lời người phỏng vấn – hãy chọn thời điểm tốt nhất để hỏi và dành lại một số câu cho cuối cuộc phỏng vấn.

Các loại Việc làm

Việc làm Chính thức

Việc làm chính thức có thể bảo vệ quý vị nhiều hơn. Khi quý vị được trả lương “trong sổ” quý vị sẽ phải trả thuế nhưng quý vị sẽ có nhiều quyền lợi hơn là nếu quý vị được trả lương “ngoài sổ”. Quý vị sẽ có ngày nghỉ phép và nghỉ bệnh. Nếu quý vị bị thương tích trong khi làm việc quý vị có thể được bảo hiểm làm việc (work cover). Người chủ cũng phải trả cho quý vị lương theo qui định hay nhiều hơn.

Có các loại việc làm khác nhau với các thỏa thuận hợp đồng và điều kiện khác nhau. Công đoàn ngành có thể cho quý vị thêm thông tin về các quyền của quý vị tại nơi làm việc. Hãy gọi cho **ACTU Worker Connect** (Kết nối Công nhân ACTU) theo số **1300 362 223** để tìm hiểu quý vị thuộc công đoàn nào.

Công việc thời vụ

Là một người làm thời vụ quý vị có thể không có các ca làm thường xuyên hay số giờ làm được đảm bảo. Điều này khiến cho việc đòi tiền bồi thường do bị sa thải bất công có thể khó khăn hơn nhưng nó lại là cách dễ nhất để kiếm việc. Là người làm thời vụ quý vị sẽ được trả lương theo giờ cao hơn nhưng quý vị sẽ không có lương cho ngày nghỉ bệnh hay nghỉ phép.

Học nghề và thực tập sinh

Quý vị sẽ là một thực tập sinh hay học nghề nếu quý vị đang đào tạo được ghi nhận gắn với công việc quý vị làm. Một người làm công không thể được phân loại hay trả lương như một thực tập sinh chỉ vì họ còn mới với công việc.

Người làm hợp đồng độc lập

Những người làm hợp đồng độc lập còn được gọi là những người làm hợp đồng phụ, làm phụ hay tư vấn viên. Nếu quý vị là một người làm hợp đồng độc lập, quý vị tự làm chủ và làm theo hợp đồng cho một công việc hay một giai đoạn thời gian cụ thể. Quý vị chịu trách nhiệm trả thuế và tiền hưu bổng cho chính mình. Quý vị cũng sẽ cần trả tiền bảo hiểm và các chi phí khác hay có nguy cơ bị nợ nần nếu có điều gì trục trặc.

Tiền hoa hồng

Nhiều việc làm, đặc biệt là các việc làm bán hàng trả tiền hoa hồng. Điều này cũng được nếu quý vị có một khoản lương cơ bản hợp lý và tiền hoa hồng chỉ là một phần thưởng. Nếu hầu hết lương của quý vị là bằng tiền hoa hồng thì quý vị có thể chỉ kiếm được rất ít.

Ký gửi

Ký gửi có nghĩa là bán các mặt hàng quý vị mua hay vay của người bán sỉ. Nếu quý vị làm hư hay mất bất cứ thứ gì thì quý vị sẽ phải trả tiền cho thứ đó. Thông thường công việc rất vất vả và kiếm được rất ít tiền.

Làm thử

Hầu hết mọi người khi làm thử không được trả lương nghĩ rằng việc này sẽ dẫn tới công việc được trả lương. Thường thì không phải như vậy.

Làm thử không được trả lương ngắn thì được nhưng nếu làm thử lâu hơn một ca làm thì quý vị nên được trả lương.

Nếu quý vị không rõ, hãy xin lời khuyên của một luật sư hay công đoàn của mình.

Nếu quý vị có các câu hỏi hay mối quan tâm về bất cứ thực hành nào tại nơi làm việc của mình, hãy xem tại trang mạng **Fair Work Online** (Công việc Công bằng Trực tuyến) <http://www.fairwork.gov.au/Pages/default.aspx>.

Tại đây quý vị sẽ tìm thấy thông tin và lời khuyên về:

- Quý vị nên được trả lương bao nhiêu
- Quý vị có thể làm gì nếu bị mất việc

- Các điều kiện tối thiểu quý vị có quyền hưởng
- Làm thế nào để xử lý một vấn đề với người chủ của mình
- Quý vị được bảo vệ bởi luật nào
- Nếu quý vị có khiếu nại, trang mạng này có các đường dẫn tới Fairwork Ombudsman (Thanh tra Công việc Công bằng)

Job Watch (Theo dõi Việc làm)

Job Watch là một trung tâm pháp lý về các quyền việc làm. Họ có thể cung cấp thông tin và tư vấn cho những người làm công tại tiểu bang Victoria về các quyền của họ tại nơi làm.

Các cuộc gọi từ thành phố: **(03) 9662 1933** hoặc
Các cuộc gọi từ nông thôn: **1800 331 617**

Làm việc & Centrelink

Nếu quý vị đang làm bất cứ việc làm được trả lương nào, hãy nói cho Centrelink biết là quý vị đang kiếm được bao nhiêu. Centrelink sẽ điều chỉnh các khoản tiền trả của quý vị nếu cần thiết. Một số loại trợ cấp Centrelink cho phép quý vị kiếm được một số tiền nhất định trước khi họ giảm tiền của quý vị.

Để tránh một khoản nợ, hãy đảm bảo quý vị nói cho Centrelink biết ngay khi quý vị bắt đầu làm việc.

Các Đánh giá Khả năng Làm việc (JCAs)

Trước khi quý vị rời nhà tù hay ngay sau khi rời, Centrelink có thể giới thiệu quý vị làm một Đánh giá Khả năng Làm việc. Đây là một đánh giá của Centrelink hay Dịch vụ Phục Hồi Liên bang (CRS) để tìm ra quý vị đã sẵn sàng để làm việc như thế nào. JCA sẽ quyết định quý vị sẽ thuộc vào lớp Centrelink nào. Việc này sẽ quyết định quý vị phải làm gì để kiếm việc và khi nào phải làm.

Các Công ty Dịch vụ Tìm Việc Úc

Centrelink cũng sẽ gửi quý vị tới một công ty cung cấp Dịch vụ Tìm Việc Úc (Job Service Australia - JSA). JSA có thể giúp quý vị với các bản lý lịch và tìm kiếm các cuộc phỏng vấn. Họ cũng có thể giúp quý vị với những khóa đào tạo thêm và cập nhật kỹ năng.

Có hai JSA có các chương trình đặc biệt cho các cựu tù nhân. Họ sẽ có hiểu biết hơn về các vấn đề mà các cựu phạm nhân đang phải đối mặt.

Quý vị có thể yêu cầu đi tới các công ty cung cấp này hoặc bất kỳ công ty cung cấp nào khác mà quý vị đã từng làm việc với trước đây. JSA sẽ chỉ có thể nhận quý vị vào nếu họ còn một chỗ trống.

Wise Employment Richmond (03) 9421 8999

[http://www.wiseemployment.com.au/
JSA-Ex-Offender.htm](http://www.wiseemployment.com.au/JSA-Ex-Offender.htm)

Work Solution Gippsland 1300 974 669

<http://www.wsgipps.com.au/>

Nói về Tiền án của Quý vị

Nói dối là việc làm không hay nhưng quý vị không cần luôn luôn chia sẻ mọi điều với một người chủ. Khi quý vị nói chuyện với một người chủ tiềm năng về quá khứ của mình, hãy nói theo cách tích cực nhất.

Quý vị không thể luôn luôn kiểm soát ai sẽ tìm ra tiền án của mình nhưng quý vị có thể kiểm soát cách và khi nào mọi người tìm ra.

Nếu quý vị đã có các khoảng thời gian thất nghiệp dài, quý vị có thể giấu việc này một chút bằng cách không cho ngày tháng vào trong bản lý lịch của mình.

Nói cho một người chủ tiềm năng về thời gian trong tù không phải dễ dàng. Hãy nghĩ về các lợi ích và vấn đề của việc nói cho họ biết sớm. Hãy lựa lời cẩn thận và luyện tập trước.

Các lợi thế của việc tiết lộ trước khi có được việc làm

- Quý vị không phải lo lắng về chuyện bị lộ trong tương lai
- Quý vị sẽ biết sớm nếu việc này có phải là một vấn đề hay không
- Quý vị tỏ ra thật thà, và những người chủ có thể tôn trọng điều này.

Các bất lợi của việc tiết lộ trước khi có được việc làm

- Người chủ có thể quyết định không thuê quý vị trước khi họ tìm hiểu thêm về quý vị
- Nếu quý vị quyết định không nói về quá khứ của mình, hãy chuẩn bị trả lời các câu hỏi về khoảng trống trong kinh nghiệm làm việc của quý vị. Quý vị có thể muốn nói một điều gì đó như là: “Tôi phải nghỉ làm vì những lý do cá nhân”
- Một số người chủ sẽ yêu cầu nhân viên của họ làm kiểm tra hồ sơ cảnh sát. Điều đó không có nghĩa quý vị sẽ không có được việc làm nhưng quý vị sẽ phải nói về tiền án của mình

Nếu được hỏi về tiền án của quý vị:

- Hãy nói sự thật nếu được hỏi trực tiếp
- Đừng dành quá nhiều thời gian nói về các vi phạm của quý vị. Hãy đưa câu chuyện trở lại việc phù hợp của quý vị đối với việc làm
- Hãy giữ cho câu chuyện về tiền án của quý vị ngắn gọn và tập trung vào việc quý vị đã học được từ những lỗi lầm của mình như thế nào. Đừng đưa ra các lý do cho vi phạm của mình, hãy giải thích quý vị đã thay đổi ra sao
- Hãy trình ra những thành tựu của quý vị kể từ khi bị kết án (kể cả việc giáo dục, đào tạo hay kinh nghiệm làm việc)
- Hãy thuyết phục người chủ rằng thuê quý vị làm không phải là một rủi ro
- Quý vị có thể lựa chọn tiết lộ về tiền án của mình trực tiếp với người quản lý và sẽ không phải nói cho tất cả các nhân viên khác biết

Hãy đề nghị người quản lý tôn trọng nhu cầu bảo mật của quý vị.

Giữ việc làm của quý vị

Nếu quý vị có một việc làm thì sẽ dễ dàng hơn khi xin việc làm kế tiếp. Nếu quý vị chưa kiếm được

công việc lý tưởng hãy cố tiếp tục cho tới khi quý vị kiếm được việc làm kế tiếp.

Hãy chuẩn bị cho những đòi hỏi của việc đi làm.

Quý vị sẽ cần phải đúng giờ, làm việc đủ một ca làm và làm một lượng công việc nhất định mỗi ngày.

Người chủ sẽ đòi hỏi quý vị tuân theo các chỉ dẫn.

Người chủ có thể theo dõi quý vị một cách chặt chẽ để xem quý vị có đang làm mọi thứ đúng cách không. Đây không có tính cách cá nhân và nó sẽ ngưng qua một thời gian. Hãy xin người chủ của

quý vị cho những ý kiến phản hồi và ghi nhận nó.

Giống như với mọi thứ, một khi quý vị đã xây dựng được lòng tin, mọi việc sẽ trở nên dễ dàng hơn.

Do VACRO xuất bản
Tháng 11 năm 2010

© Bản quyền của VACRO & Bộ Tư pháp, Tiểu bang Victoria, 2010

Ấn phẩm này có bản quyền. Không được sao chép bằng bất cứ hình thức nào trừ phi theo những điều khoản của Đạo luật Bản quyền năm 1968.

Cuốn sách này được cập nhật lần cuối cùng vào tháng 9 năm 2010. Để có thêm thông tin, hoặc thông báo về bất cứ sự thay đổi về thông tin nào, xin hãy liên lạc với:

Cơ quan Cải huấn Victoria, Bộ Tư pháp
GPO Box 123, Melbourne VIC 3001
Điện thoại: +61 3 8684 6600
Fax: +61 3 8684 6611
Email: corrections@justice.vic.gov.au

Còn được xuất bản trên trang mạng của VACRO: www.vacro.org.au